

Use of Touchscreen Devices as a Tool for Assessment and Treatment (Given In Hebrew Only), Following by the Details in Hebrew.

אוניברסיטת תל אביב בין השעות 13:00-16:00

שם הסדנה: שימוש במכשירים עם מסך מגע ככלי להערכה וטיפול

צוות מארגן:

שם: נועה גבעון שחם

מקום עבודה: החוג לריפוי בעיסוק, אוניברסיטת תל אביב; המערך הגריאטרי, מכבי שירותי בריאות
Email: givonnoa@gmail.com

שם: אורית גרינשטיין

מקום עבודה: המרכז הטכנולוגי בית איזי שפירא, עמותת isrALS, מרכז יום לבוגרים עם מוגבלות של עזר מציון
Email: oritqri@gmail.com

שם מארגנת: ד"ר אלכסנדרה דניאל סעד

מקום עבודה: אוניברסיטת חיפה, המכללה האקדמית הערבית לחינוך-חיפה
Email: saadalexandra@gmail.com

מטרות לימודיות של הסדנה:

- הצגת עקרונות להתאמה של מכשירים עם מסך מגע ושימוש ככלי לטיפול ולשיקום
- התנסות בניתוח אפליקציות והתאמתן ככלי טיפולי בשיקום
- הצגת כלים להערכה ולשיפור נגישות והתאמה של מכשירים עם מסך מגע
- התנסות בחלק מהכלים סביב תיאורי מקרה

תקציר הסדנה:

חלק א' (45 דקות): אורית גרינשטיין, שימוש במסך מגע ככלי להערכה וטיפול
השימוש בטכנולוגיה משתלב בכל תחומי החיים בחברה המודרנית. ההתפתחות הטכנולוגית משפיעה הן על אנשים ללא מוגבלות והן על אנשים עם מוגבלות. מסכי המגע מהווים חלק משמעותי מחיי היום יום שלנו. מסכים אלה נמצאים בטלפון החכם שבכף היד, בטאבלט, במחשבים ניידים ועוד. מכשירים בעלי מסך מגע הינם כלי משמעותי עוד יותר עבור אנשים עם מוגבלות. הם מהווים כלים נורמטיביים, אינם מהווים מכשיר עזר "חריג" במראה או בשימוש שלו. הם זמינים וברובם מאפייני נגישות מובנים רבים. קיים מגוון אפליקציות/ תוכנות רחב שניתן להתאימן להשגת מטרות טיפוליות. יש להפריד בין ביצוע התאמה עבור מכשיר המשמש את האדם בכל שעות היום, מחוץ לסביבת הטיפול לעומת מכשיר המהווה חלק מהכלים הטיפולים ונמצא בבעלות הגורם המטפל או המסגרת. תהליך הטמעת השימוש בו והדרכת השימוש הנכון בו צריך להיעשות ע"י הצוות המלווה ובראשם המרפאה בעיסוק המלווה את המשתמש.
בסדנא נדון על עקרונות להטמעת השימוש במסכי מגע מסוגים שונים במסגרת הטיפול וכטכנולוגיה מסייעת לחיי היום יום של האדם ושימוש בטכנולוגיה ככלי טיפולי בקרב משתמשים עם מגוון מוגבלויות בטווח גילאים רחב.

חלק ב' (45 דקות): נועה גבעון שחם, עקרונות הטיפול בטאבלט בקרב אנשים עם ירידה קוגניטיבית
תכנית הטיפול Tablet Enhancement of Cognition and Health - Tech הנה תוכנית טיפול חדשנית המציעה טיפול לאנשים עם ירידה קוגניטיבית קלה (MCI) באמצעות מכשירי טאבלט. מטרת התוכנית לשמר ולשפר את הסטטוס הקוגניטיבי של המשתתפים בכדי למנוע התדרדרות עתידית, תוך מתן אפשרות לתרגול קוגניטיבי רב באופן יום יומי. הטיפול כולל תרגול עצמאי בבית מספר פעמים בשבוע, וכן קבוצה שבועית בהנחיית מרפאה בעיסוק, בה לומדים המשתתפים כיצד לתפעל את מכשיר הטאבלט וכיצד להשתמש באפליקציות שונות. התרגול הקוגניטיבי כולל שימוש באפליקציות משחקיות שלא פותחו במיוחד לטיפול, וכן שימוש באפליקציות תפקודיות יום יומיות. בחירת האפליקציות המתאימות נעשתה על ידי ניתוח האפליקציות במובנים של רמת קושי, רכיבים קוגניטיביים שבשימוש, יכולת לדירוג האפליקציה וכו'.

בסדנה יוצגו עקרונות הטיפול בתכנית הטיפול TECH, יוצגו מסקנות קליניות באשר לשימוש במכשירי טאבלט בטיפול קוגניטיבי בקרב מבוגרים עם ירידה קוגניטיבית- תוך הצגת תיאורי מקרה רלוונטיים, ויערך דיון אודות הקשיים והאפשרויות שבשימוש במכשירי טאבלט לתרגול קוגניטיבי עבור מבוגרים עם ירידה קוגניטיבית.

חלק ג' (45 דקות) ד"ר אלכסנדרה דניאל-סעד: הערכה אובייקטיבית של הפעולות הנדרשות לשימוש במסך מגע

בשנים האחרונות רווחת מגמה להשתמש במכשירים ניידים בעלי מסך מגע כמו טאבלט וטלפונים חכמים, לצרכי תקשורת, ניידות, פנאי ומשימות תפקודיות ניהוליות, עם זאת אין כלי שמסוגל להעריך באופן מקיף אובייקטיבי, את הצרכים של משתמשים, לגבי יכולתם והחסמים שהם חווים בעת השימוש במכשירים אלה.

מערכת ההערכה **TATOO- Touchscreen-Assessment Tool**, שפותחה על ידי דניאל-סעד וכיארי (Danial-Saad & Chiari, 2017), מותאמת כיום לילדים ולאנשים מבוגרים, ומספקת תמונה מקיפה ומהימנה, המשקפת את היכולות והקשיים שלהם בעת הפעלת מסך מגע. המערכת סוקרת את הפעולות הנדרשות לשימוש במסך מגע כגון: נגיעה, גרירה, צביטה ועוד, ומציגה סיכום ובו נתונים גרפיים ומספריים של מדדים כמו מידת לחץ, זמן ביצוע, מרחב תנועה, דיוק ועוד. בעזרת מדדים אלה ניתן להעריך את המאפיינים השכיחים של יכולות וקשיים של מרכיבי מוטוריקה עדינה בהפעלת מסך מגע, ואת ההשלכות הנרחבות על חיי היום-יום שלהם. ההערכה אינה תלויה תרבות ו/או שפה ואינה דורשת מיומנות כתיבה, והיא עשויה להתאים למגוון רחב של אנשים. המערכת יכולה לסייע להערכת התפקוד מול מכשירים אלה ובבדיקת התועלת של פתרונות נגישות עבורם בסדנה תוצג מערכת TATOO ותהליך פיתוחה, יודגם תהליך ההערכה, יוצגו ממצאי מחקר ראשוניים, ויערך דיון אודות השימוש במערכת במערך האבחון והטיפול.

קורות חיים:

אורית גרינשטיין, מרפאה בעיסוק (MSc. OT) ומורשת נגישות השירות. עוסקת מזה שנים רבות בתחום הטכנולוגיה המסייעת והתאמת מחשבים לאנשים עם מוגבלות, לתקשורת תומכת וחלופית, לעבודה, לסטודנטים ולשיפור איכות חיים. חלק מצוות המרכז הטכנולוגי בבית איזי שפירא ומצוות הנגשת התקשורת של עמותת isrALS המלווה חולי ALS. כמו כן עובדת גם במרכז יום לבוגרים עם מוגבלות של עזר מציון. בוגרת תואר שני בריפוי בעיסוק מאוניברסיטת חיפה עם תיזה בנושא שימוש בטכנולוגיה בקרב ילדים צעירים.

נועה גבעון שחם, מרפאה בעיסוק (MSc. OT). דוקטורנטית בחוג לריפוי בעיסוק באוניברסיטת תל אביב בנושא הזקנה והטיפול הקוגניטיבי, מבצעת בימים אלה עבודת דוקטורט בנושא הטיפול בטאבלטים לאנשים עם ירידה קוגניטיבית. במקביל לעבודתה בחוג לריפוי בעיסוק נועה עובדת במערך הגריאטרי במכבי שירותי בריאות, שם היא עוסקת בהערכה ובטיפול בקשישים עם ירידה תפקודית וקוגניטיבית.

אלכסנדרה סעד, מרפאה בעיסוק (Ph.D. OT), חוקרת ומרצה בחוג ריפוי בעיסוק באוניברסיטת חיפה והמכללה האקדמית הערבית בחיפה. מומחית בהערכה, התאמה והטמעה של טכנולוגיה מסייעת לילדים ולמבוגרים עם מוגבלויות ובהדרכה קלינית והתפתחות מקצועית לפיתוח אנשי מקצוע טיפוליים העובדים עם צוות רב מקצועי.